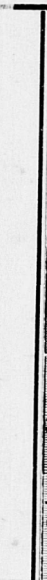

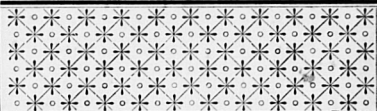
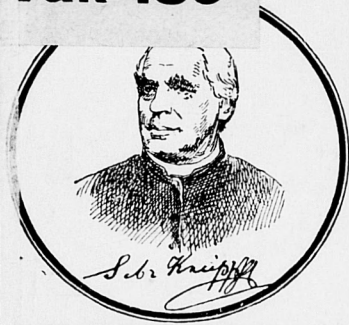
Alc. 159-23.

V3

Vak 159

23

PRACTISCHE

HANDLEIDING

BIJ

Sebastiaan Kneipp's

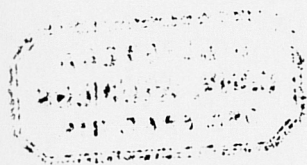
GENEESWIJZE.

23

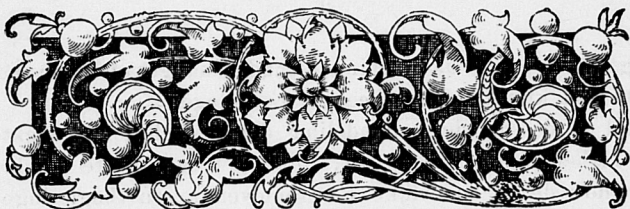
ENRI COEBERGH. -- VLAARDINGEN.

Prijs 35 cents.

g
l
to
z
z
h
d
E
b
b
d
b
f
d
v
ie
l

INLEIDING.

Ongelukkigerwijze zijn er duizende zieken, die door hunne geldelijke omstandigheden gedwongen, zich een boek, handelende over Kneipp's geneeswijze, moeten onthouden, en toch door eene korte onderrichting over de behandeling hunner ziekte gemakkelijk en zonder groote kosten hunne genezing zouden kunnen bewerken! Ook zijn er velen, wien ondanks het bezit van alle Kneipp'sche boeken een snel overzicht daarvan ontbreekt, wyl zij dezelve te weinig bestudeerden! Daarom werd getracht voor de voornaamste ziekten in kort bestek een werkje samen te stellen en zal het voorliggende boekje, naar wij hopen, zijn doel: **eene snel overzicht over de behandeling der voornaamste ziektegevallen te geven**, bereiken. **Hoewel niet bestemd den geneesheer overbodig te maken**, zal het toch dikwijls in zijn plaats, goede en snelle diensten bewijzen! Daar iedere ziekte bij verschillende zieken op verschillende wijze zich voordoet, dus individueel is, kan voor ieder geval slechts **in het algemeen** eene bepaalde behandelingswijze worden aangegeven; daarom zij iederen zieke bij

eenigszins ernstige aandoening dringend aangeraden ten spoedigste een kundig geneesheer te raadplegen!

Ten einde bij de behandeling der verschillende ziekten niet in herhalingen te treden, volgt hier eene korte beschrijving hoe de afzonderlijke wateraanwendungen (begietingen, omslagen, wasschingen enz.) in het algemeen gebruikt worden.

I. Uitwerkingen der Waterkuur.

Schadelijk of **gevaarlijk** is eene ingrijpende en uitsluitende **waterkuur**: 1. bij organische hartgebreken, 2. organische en chronische reeds vergevorderde longziekte, 3. voor zenuwlijders die aan hersenziekte lijden, 4. voor ziekten veroorzaakt door **kwetsingen van het ruggemerg**, 5. voor ingewortelde vallende ziekte, **wanneer de geestvermogens reeds verzwakt zijn**, 6. bij **algemeene**, vergevorderde waterzucht, 7. bij diepe ontaarding der weefsels en bloedvaten, 8. voor zieken, wier lichaamstoestand door hoogen ouderdom of ziekte te veel verzwakt en daardoor voor geene opbeuring meer vatbaar is!

Men geve hierop wel acht en stelle zich niet voor, dat **iedere** ziekte door water of uitsluitend door water kan genezen worden; er zijn ook verscheidene ziekten, die alleen door geneesmiddelen en dieet of somtijds zelfs in het geheel niet genezen kunnen worden!

De uitstekendste gevolgen bewerkt de waterkuur:

1. bij **alle akute** (hevige) **ontstekingen**, zooals keelontsteking, roos, diphteritis, longontsteking, akute gewrichtsrheumatiek, scharlakenkoorts, mazelen, pokken, typhus enz.,
2. bij kwetsuren,
3. bij jicht en rheumatiek,

4. bij chronisch (langdurig) maaglijden,
5. bij ontstekingen der lever, milt en nieren,
6. bij huidziekten, klieren en syphilis,
7. bij zenuwziekten, veroorzaakt door overspanning der hersenen,
8. bij alle ziekten, waarvan bloedophooping en bloedstoringen de kenmerkende verschijnselen zijn,
9. bij de gevolgen van overmatig gebruik van sommige geneesmiddelen, zooals morphine, chloralhydraat, kwikpraeparaten, enz.

II. Krachtige hulpmiddelen der waterkuur.

zijn: **geneesmiddelen**, **juiste leefregel**, **lucht** en **beweging**!

De beste **geneesmiddelen** zijn in ieder geval diegene, welke geene vergiften bevatten, dus niet schadelijk, zooals gelukkig zoovele plantenmiddelen, zijn!

De **juiste leefregel** bestaat in de juiste keuze der voedingsmiddelen! Het gezondste is de gemengde, plantaardige en dierlijke, voeding; tot de eerste rekenen wij groenten, graanvruchten (brood), peulvruchten (erwten, boonen, linsen); tot de dierlijke voeding behoort vleesch, visch, vet, boter, kaas, eieren en melk. Vruchten, bier, wijn, koffie en specerijen zijn **genotmiddelen**, die matig gebruikt weinig schaden, voor vele zieken en oudere personen zelfs nuttig kunnen zijn!

Zuivere lucht en het verstandig gebruik der longen zijn naast genoegzame **beweging**, zoowel buiten als in huis, de grondregelen voor eene goede gezondheid!

III. Hardingsmiddelen voor kinderen en volwassenen.

Gezonde menschen kunnen hunne gezondheid versterken d. i. verharden, meer weerstand tegen alle ziekten verleenen, en ongevoeliger, onbevattelijker maken voor tocht en weersverandering, wanneer zij lichaam en huid goed verzorgen! **Kinderen** moet men dagelijks het geheele lichaam (in een kamer van ca. 16—19° R. of tenminste in een niet al te koud vertrek) met water van 10—12° R. snel afwasschen, niet afdrogen, daarna nog 10 minuten in bed leggen of dadelijk aankleeden, opdat zij zich flink kunnen bewegen.

Ook kan men kinderen dagelijks eens gedurende 2 seconden tot onder de armen in koud water doopen.

Volwassenen moeten **voor het naar bed gaan** (ook des nachts van bed uit) of **na het opstaan** borst, rug, armen en beenen met een in koud water gedoopten en uitgewrongen groffinnen handdoek wasschen, wat niet langer dan 1 minuut in het geheel mag duren. Als men **warne baden** gebruikt, die niet langer dan 5 minuten mogen duren, moet daarop altijd een snelle koude afwassching volgen en wanneer men zich niet afdroogt, moet men, evenals ook na alle koude begietingen, zich zoo lang bewegen, tot men weder warm is! Ook rivierbaden mogen niet langer dan 6 minuten duren, teneinde het lichaam niet te veel warmte te onttrekken! Koude zitbaden mogen niet langer dan 2—3 minuten en koude volbaden in badkuipen niet langer dan eenige seconden (dikwijls slechts er in en er uit) duren! Barrevoets loopen in nat gras, op natte steenen, in versch gevallen sneeuw, in koud water zijn goede hardingsmiddelen.

IV. Gouden regelen der waterkuur.

Hoe zwakker of verzwakter het organisme van een mensch is, des te zachter en zeldzamer moeten in het begin de wateraanwendungen zijn, d. i. men moet bij deze zwakke personen aanvankelijk slechts met koude wasschingen, die iedereen verdragen kan, beginnen, en ook de aanwendungen niet te lang maken, evenzoo geene koude begietingen of baden nemen, zoolang men rilt of niet goed warm is! Een lichaam, dat niet in staat is, de door koud water verloren warmte, spoedig te vervangen, kan langzamerhand door wasschen met lauw en kouder water aan het koude water gewoon en versterkt worden! — Vele omslagen zijn even nuttig, of zij met warm of koud water gebruikt worden! Begietingen moeten zoo lang aangewend worden, tot de huid rood wordt dus werking vertoont en een gevoel van warmte optreedt, wat bij aanwending van koud water sneller geschiedt, dan bij minder koud! **Terwijl wasschingen, begietingen en omslagen alléén mogen toegepast worden, wanneer het lichaam warm is**, moet men na die wasschingen enz. zich steeds flink bewegen, om spoedig weder eene gelijkmatige lichaamswarmte te verkrijgen.

Gedurende de menstruatie zijn alléén geheele wasschingen en begietingen van het bovenlijf geoorloofd!

Alle ziekten hebben volgens Kneipp hun oorzaak in slechte **bloedvorming** of slechte bloedsirculatie, want het bloed is het beginsel des levens!

Het water bevat de kracht:

1. om slechte stoffen in het bloed op te lossen,
2. om slechte stoffen uit het bloed af te scheiden,
3. verzwakte organen hunne kracht terug te geven, en

4. een regelmatige bloedsomloop daar te stellen of met andere woorden:

De koudwateraanwendungen hebben de volgende uitwerking,

1. **Zij bevorderen de werkzaamheid van het geheele organisme, verhoogen daardoor** het verbruik aan voedingsstoffen, bevorderen de bloedsomloop, verdeelen de lichaamswarmte gelijkmatig, bevorderen de werkzaamheid van het zenuwstelsel, **alzoo enkel uitwerkselen eener levendigere stofwisseling!**

2. **Bevorderen de uitscheiding en uitwaseming der huid.**

3. **Maken minder gevoelig voor tocht en weersverandering.**

V. Korte beschrijving, hoe de wateraanwendungen in den regel moeten toegepast worden.

A. **Aanwendungen, om de ziektestoffen in het bloed op te lossen.**

a. **Dampbaden.**

1. **Het hoofddampbad** wordt aangewend bij verkoudheid, hoofdpijn, oorsuizingen, benauwdheid der borst, oogontsteking (catarrhe), halsklieren, rheumatiek in den nek, enz. Het wordt gewoonlijk tweemaal aangewend en wel gedurende 20 minuten; daartoe plaatse men in een warme kamer een pan of tobbe voor drievierden gevuld met **kokend water** en **met een deksel gesloten** op een lagen stoel en gaat er met ontbloot bovenlijf naast zitten; men buige nu hoofd en hals over den pan en late het bovenlijf en den pan geheel dicht en los met een groote wollen deken overdekken, verwijdere

het deksel van den pan en late zoo de dampen 20 minuten inwerken, daarna wordt de deken verwijderd en het geheele lichaam met frisch water afgewasschen en afgedroogd; vervolgens bewege men zich zoolang in een warme kamer, tot de huid hare gewone warmte weder verkregen heeft!

N.B. In het kokende water moet vooraf venkel, salie, hooizaad, vlierbloemen, lindebloesem, brandnetel, muntkruid of duizendbladbloemen gemengd worden, daar deze de werking versterken; men houde mond en oogen gedurende de aanwending geopend!

2. Het voetdampbad wordt op dezelfde wijze gebruikt en kan men na 10 minuten een gloeienden tegel in het bad leggen om de werking te versterken; de tobbe worde op den bodem gezet en op den bovenrand legge men een houten plankje waarop de voeten van het geheel ontkleede onderlijf geplaatst worden; men zette zich op een stoel bij de tobbe en omhulle het geheele onderlijf en de tobbe met een wollen deken. Ten slotte wascht men de voeten weder snel met koud water af!

3. Het dampbad op het stilletje wordt met kokend haverstroo, schaafstroo of hooizaadaftreksel aangewend; daartoe plaatse men zich met ontbloot onderlijf boven een daarmede gevulden pan en late (goed in de wollen deken gehuld) de dampen 20 minuten lang inwerken. Daarna wassche men het geheele lichaam en bewege zich zoolang in de warme kamer of gaat in bed liggen, tot de gewone warmte weder teruggekeerd is!

4. Op gelijke wijze worden dampen op andere lichaamsdeelen aangewend, bijv. op de armen bij rheumatiek, enz.

b. Warme baden

worden door toevoeging van zout en houtasch, hooizaad, haverstroo, dennetoppen, moutdraf, enz. bereid.

5. Het warme voetbad. Dit bad mag niet warmer zijn dan

25—26° R.; de voeten worden er gedurende 15—30 minuten tot aan de kuiten ingehouden. De kruiden worden met kokend water overgoten en late men daarna tot 25—26° R. afkoelen, alvorens men de voeten er in brengt.

6. **Het warme zitbad.** Men overgiet de kruiden met kokend water, laat 5 minuten koken, en giet nu alles in een zitbadkuip, die warm water bevat; nadat het tot 25—28° R. is afgekoeld plaatse men zich met het onderlijf zonder de voeten (zoodat het water tot den navel reike) erin gedurende 10—15 minuten!

7. **Het warme volbad** dient ter verhooging der lichaams-warmte, en ter oplossing en afscheiding van slechte stoffen.

8. **Warme (gedeeltelijke-) baden voor andere lichaams-deelen.**

a) **Het hand- of armbad** wordt evenals een warm voetbad gebruikt. b) **Het hoofdbad** wordt aldus gebruikt: men doope eerst het bovenste gedeelte van het hoofd $\frac{1}{2}$ minuut in koud water, dan 5—7 minuten in warm water van 25° R. terwijl men het achterhoofd met de handen bevochtigt; men droge daarna goed af en blijve in de warme kamer, totdat de haren geheel droog geworden zijn. c) **Het oogbad** wordt gebruikt door voorhoofd en oogen $\frac{1}{2}$ minuut in warm water (25° R.), waarbij een aftreksel van venkel of oogentroost gevoegd is, te dompelen en dit vijfmaal te herhalen; ten slotte wast men de oogen met versch water.

B. Aanwendungen,

om de opgeloste ziektestoffen af te scheiden.

c. Omslagen

moeten dienen om overmatige en ongeregelde strooming van het bloed naar een of ander lichaamsdeel te verhinderen en

overmatige warmte af te leiden. Zij mogen daarom niet langer dan $1\frac{1}{2}$ uur met afwisseling van 20 minuten duren.

9. De omslag van het hoofd bewijst uitstekende diensten bij rheumatische hoofdpijn, roof en ziekten der hoofdhuid; men wast zich gezicht en hoofd zorgvuldig met koud water, **droge niet af**, maar omhulle het hoofd zorgvuldig met een natten, uitgewrongen, linnen doek en slaat daaromheen goed sluitend een wollen doek; na 20 minuten bevochtigt men den linnen doek opnieuw, zet dit gedurende een uur voort, wast daarna hoofd en hals met koud water en **droge zich zeer zorgvuldig af**.

10. De omslag van den hals wordt gemaakt door den hals koud te wasschen, een linnen windsel of doek, in koud water gedoopt en zacht uitgedrukt, meermalen om den hals te slaan en daarover een wollen of flanellen windsel te binden; men doopt nu iedere 20—40 minuten het linnen windsel in koud water en herhaalt dit zoo lang als voorgeschreven is. **Nooit late men den omslag langer dan 40 minuten of zelfs den geheelen nacht onververscht.**

11. De omslag van den voet. Men doope katoenen sokken in koud water, waarbij $\frac{1}{3}$ deel azijn gevoegd is, trekt ze aan, windt er een wollen doek om heen en begeve zich gedurende 1—2 uren te bed. Deze omslag verwijdt alle vermoeidheid uit de voeten en doet rustig slapen!

12. De onderomslag. Men doope een dubbelgevouwen laken in afgekoeld aftreksel van hooizaad, haverstroo of dennetoppen, wringt goed uit en omhult daarmee het geheele lichaam van onder de armen tot de teenen, slaat daaromheen een wollen deken en gaat zoo $1-1\frac{1}{2}$ uur in bed liggen! Uitstekend middel tegen jicht, rheumatiek, nierlijden en kramp.

13. De omslagdoek. Men vouwt een servet (of linnen doek van ca. een meter lang en breed) tot een driehoekigen doek samen, en legt deze, in koud water gedoopt en uitgewrongen,

op den rug, bindt de uiteinden over de borst te samen, sluit alles met een wollen doek goed af en gaat 1—1½ uur in bed liggen. Tegen hals- en borstcatarrhe bijzonder aan te bevelen!

14. Het natte hemd. Men gaat enkel met een hemd aan in een badkuip zitten, laat zich snel met koud water begieten, hult zich in een wollen doek (of deken) en blijft goed toegedeckt 1—1½ uur in bed. Met zoutwater begoten, noemt men het zouthemd. Zeer goed middel tegen bloedophooping, krampen, zenuwlijden, vitusdans.

15. De Spaansche mantel of grootste omslag is een hemd van grof linnen met wijde mouwen, dat tot aan de teenen reikt! De patient trekt den natten mantel aan, begeeft zich met een groote wollen deken omhuld te bed en blijft 1—2 uur goed toegedeckt liggen! Deze omslag is uitstekend tegen jicht, slijm en zenuwkoorts! Jonge personen doopen den Spaanschen mantel in koud, oudere in warm hooizaadaftreksel.

16. De korte omslag is een grove linnen doek, die 4—6 maal zoo te zamengevouwen is, dat de breedte van onder de armen tot aan de knieën reikt. Deze meest gebruikelijke omslag wordt aangewend, door den linnen doek in koud of warm hooizaadaftreksel of in een mengsel van water met een weinig azijn te doopen, uit te wringen en om het lichaam te slaan. Natuurlijk wikkelt men zich goed in een wollen deken en gaat goed toegedeckt 1—1½ uur in bed liggen. Ten slotte kunnen vrouwen het onderlijf nog met kamferolie inwrijven. Deze omslag bewijst bij de meeste kwalen goeden dienst en verschaft zekerheid in die gevallen, waarin men omtrent den aard der ziekte in twijfel verkeert.

d. Compressen.

Terwijl de omslagen om het geheele lichaam worden gewikkeld, zijn de compressen slechts meermalen dubbel gevouwen grove linnen doeken, die in warm of koud water

gedoopt en uitgewrongen, onmiddellijk op het lijdende lichaamsdeel gelegd en met een wollen doek bedekt worden! Na $\frac{1}{2}$ uur vernieuwt men het compres en zette dit 1—2 uren voort, terwijl men goed toegedekt in bed blijft.

Men onderscheidt:

17. **Het compres op het voorlijf**, dat van den hals af de borst en het geheele onderlijf bedekt.

18. **Het compres op het achterlijf** wordt van af den halswervel om den geheelen rug aangelegd; daartoe legt men eerst een wollen deken op bed en hierop de uitgewrongen linnen doek; men gaat er met den rug op liggen, slaat den wollen deken om het geheele lichaam en dekt zich nauwkeurig toe.

N.B. Voor compressen gebruikt men een minstens 10-maal dubbelgevouwen ruwen linnen doek: deze blijft, uitgewrongen en met een wollen doek bedekt, in den regel slechts 1 uur zonder te ververschen liggen!

19. **Compressen op voor- en achterlijf te gelijk**. De voorgaande compressen kunnen na elkander of gelijktijdig aangewend worden.

20. **Het compres op het onderlijf** worde op en onder de maagstreek gelegd en wel, of koud met water en azijn, of warm met aftreksel van hooizaad, schaafstroo of haverstroo; dit compres wordt ieder $\frac{1}{2}$ uur ververscht.

C. Aanwendungen,

om het organisme te versterken en de juiste bloedsomloop voort te brengen.

e. Begietingen.

Na alle begietingen mag niet afgedroogd worden.

21. De kniebegieting, die steeds in verbinding met de begieting van het bovenlijf voorkomt, wordt aldus aange-

wend: men ontbloot de beenen tot boven de knieën en legt hierover een handdoek om den broek niet nat te maken. Men laat nu op een stoel gezeten en met de voeten in een tobbe door middel van een gieter de beenen begieten van af de teenen tot de knieën; de eerste gieter moet beide beenen begieten, de tweede bespoele vooral de kuit en knieschijven, zoodat het water gelijkmatig over de beenen afvloeie; de derde of de laatste gieter moet in 2 of 3 keeren door de groote opening over de beenen uitgestort worden. In het begin gebruike men 3, later 4—6 gieters water.

22. De begieting van het bovenlijf. Men trachte zich eerst door loopen te verwarmen, ontkleedt dan snel het bovenlijf en steunt met de beide armen zoo in een badkuip, dat het bovenlijf zich in horizontale houding bevindt; nu laat men zich met een gieter koud water den rug begieten, te beginnen bij den rechter schouder over den geheelen rug naar beneden, vervolgens weder naar boven tot den linker schouder, waarbij men begieting van de ruggegraat zorgvuldig vermijdt. Aanvankelijk gebruike men 1, later 2—3, gezonden tot 5 gieters water, d.w.z. zooveel, tot de begoten plaatsen warm en rood worden. Ten slotte wast men snel de borst, trekt zonder af te drogen het hemd aan en bewege zich nog eenigen tijd, tot het lichaam weder gelijkmatig warm is.

23. De begieting van den rug. Men zet zich geheel ontkleedt in een badkuip op een plankje, dat men dwars over den rand gelegd heeft en laat zich zeer snel (in het geheel aanvankelijk slechts 15—30 seconden, ten hoogste echter 1—2 minuten) begieten zooals bij de begieting van het bovenlijf. Met het water dat over de schouders loopt, wast men zich gelijktijdig de borst.

24. De begieting van het onderlijf wordt evenzoo aangewend als de kniebegieting, met dit verschil dat nu ook de dijen begoten worden.

25. **De begieting van het geheele lichaam.** Men plaatst zich geheel ontkleed in een badkuip en laat beide zijden van den rug (met vermijding der ruggegraat) en evenzoo de borst van boven naar beneden begieten; men gebruikt 2—6 gieters water, in verhouding tot de gevoeligheid van den persoon en de temperatuur van het water. Het water moet in het begin een temperatuur van 15—18° R. hebben en de begieting moet in een warm vertrek geschieden.

f. Koude baden.

Duur hoogstens: 1—3—6 later 30—60 seconden.

26. **Het koude halfbad.** Men gaat met de voeten in een badkuip zitten, welke met koud water gevuld is, zoodat het tot den navelstreek reikt.

27. **Het koude zitbad.** Men gaat zonder de voeten in een badkuip zitten, zoodat het water tot de navelstreek reikt.

28. **Het koude volbad.** Men zet zich in een badkuip, die tot onder de armen met water gevuld is en droge zich niet af. Men moet, evenals bij alle koude wasschingen, baden en begietingen vooraf goed warm zijn en na afloop dadelijk trachten door beweging en verblijf in een niet te koude omgeving tot de normale lichaamstemperatuur terug te keeren.

g. Koude wasschingen.

Deze worden veelvuldig en met het beste gevolg in de plaats van koude begietingen en koude baden aangewend door **die zieken, welke die begietingen en baden niet kunnen doorstaan of slecht kunnen verdragen.** Ze mogen niet langer dan 1—2 minuten duren. Het beste worden ze 'smorgens dadelijk na het opstaan aangewend, waarna men nog eenige oogenblikken in het warme bed kan gaan liggen of zich kan bewegen, tot de natuurlijke lichaamswarmte is teruggekeerd; ook kan

men ze 's avonds voor het naar bed gaan, zelfs voor het inslapen van bed uit in eene niet te koude ruimte gebruiken.

Voor de wassching kan men ook azijn, met de driedubbele hoeveelheid water verdund, gebruiken. Men neemt een handdoek, die in koud water gedoopt en zwak uitgewrongen is, wascht daarmee snel borst, lijf en beenen, dan na opnieuw ingedoopt te hebben, den rug en ten slotte de armen, nadat de doek nogmaals in frisch water gedoopt is. **Men gebruike geen wassching, als het lichaam rilt.**

Wordt het geheele lichaam niet gewassen, dan wordt het **gedeeltelijke**, anders **wassching van het geheele lichaam (geheele wassching)** genoemd.

h. Het barrevoets loopen

is een voortreffelijk hardingsmiddel en ook uitstekend ter afleiding van de hitte uit bovenlijf en hoofd. **Degenen, die erg lijden aan zweetvoeten, moeten niet te lang barrevoets loopen.** Altijd moeten na het barrevoets loopen **droge kousen en schoenen aangetrokken worden** en moet men zich **weder zoolang bewegen, tot de voeten goed warm zijn.** Het loopen mag niet door stilstaan onderbroken worden.

1. **Het loopen in het natte gras** mag op goede zachte zoden, die door dauw, regen of begieten bevochtigd zijn, 1—3 kwartier duren.
2. **Het loopen op natte steenen** mag 3—5 minuten, voor gezonden één kwartier duren.
3. **Het loopen in versch gevallen sneeuw** mag 3—5 minuten geschieden, niet bij snijdenden wind, maar beter in het voorjaar.
4. **Het loopen in den herst-rijp** mag ook slechts 3—4 minuten duren.

5. **Het loopen in koud water.** Men moet tot aan de kuitën 1—3—5 minuten in het water loopen en dit kan in koud stroomend water of in een badkuip geschieden!

VI. Korte aanwijzing

hoe de genezing der voornaamste ziekten door

*Kneipp's geneesmiddelen en
Kneipp's waterkuur kan bewerkt worden.*

De navolgende mededeelingen moesten ter wille van het doel kort en algemeen gehouden worden, daar zij als eerste hulp te beschouwen zijn!

Aambeien. Om de 2 dagen een koud zitbad gedurende 1 minuut.

Alle twee dagen een compres op het achterlijf. Nu en dan alsemtinctuur en bij slechten stoelgang Kneipp's pillen gebruiken.

Aangezichtsroos. Het gezicht nu en dan met warm water wasschen, een in warm water gedoopten omslagdoek gedurende $\frac{3}{4}$ uur om het hoofd leggen, en dezen ieder uur in koud water verfrisschen, tot alle hitte weggenomen is.

Adergezwel. 2 maal daags thee van schaafstroo drinken. Wekelijks 3 rug-, 3 onderlijfsbegietingen en 1 wassching van het geheele lichaam.

Asthma. — Ademnood. Dagelijks afwisselend 1 begieting van het bovenlijf, van het onderlijf, de knie of den rug nemen, of koud-, zit-, half- of volbad gebruiken en dagelijks barrevoets in nat gras loopen. Kneipp's hoestthee, thee van vioolbladeren of wolkruidbloemen drinken. Slaan met versehe brandnetels!

Bedwateren. Dagelijks 's morgens een kop thee van St. Janskruid! Kinderen beneden 3 jaar voor het naar bed gaan 2 seconden in koud water doopen, kinderen van 4—6 jaar dagelijks 2 maal 5 minuten in koud water loopen, oudere personen wekelijks 3 koude zitbaden en barrevoets loopen. Driemaal daags één messepunt vol Kneipp's wit beenderenmeel.

Beengezwel. Beeneter. Omslagen met aftreksel van hooizaad of Foenum Graecum en ruiting (dikke melk) of leemzalf.

Beenverzwering. Dagelijks tweemaal uitwasschen met aftreksel van schaafstroo of kamillen en Kneipp's calendulazalf opleggen.

Belroos behandelen als Roodvonk.

Beroerte Aanvankelijk als: Flauwte behandelen, daarna dagelijks tweemaal koude wasschingen met azijn en water en wekelijks twee voetdampbaden nemen, na 2—3 weken dagelijks eene begieting van de knie, van den rug of het bovenlijf. Inwrijven met kamferspiritus.

Bevriezing. Bevroren ledematen met koudwater-omslagen genezen, dan Kneipp's Calendulazalf insmeren. Indien het geheele lichaam bevroren is: ontkleeden in onverwarmd vertrek, in sneeuw wikkelen, tot de stijfheid verdwenen is; dan wijn geven.

Blaaslijden, blaascatarre. Kneipp's waterzuchtthee, thee van schaafstroo, jeneverbessen of wilde vlier drinken 3 maal daags; nu en dan Kneipp's pillen en laxermiddel n° 2 drinken. Dampbad van hooizaad of schaafstroo op het stilletje of warme zitbaden van haverstroo 2 maal per week. Zie ook Graveel!

Bloedaandrang naar hoofd, borst, lever en milt enz. Men neemt afleidende middelen in, gebruikt compressen, **loopt barrevoets**. Thee drinken van wijnruit of engelwortel, 2 maal daags 10—12 druppels wijnruittinctuur, wijnruit-

olie of engelworteltinctuur. 3 druppels arnicatinctuur.

Bij verstopping gebruike men Kneipp's pillen!

Bloedarmoede. — Bleekzucht. Leven in gezonde, frissche lucht, beweging in de open lucht, lichte (geen zittende) arbeid. Om den anderen dag: 's nachts van bed uit eene wassching van het geheele lichaam en dadelijk weder in bed. Om den anderen dag $\frac{1}{2}$ minuut in koud water staan; later 2 maal per week een koud halfbad, ten slotte wekelijks 1 begieting van de knie of het bovenlijf! Dagelijks 4 maal 5 jeneverbessen kauwen! Dagelijks 3 maal een messepunt vol Kneipp's bloedvormend beendermeel of krijtmeel. Krachtsoep en lichtverteerbare spijsen eten en melk en gezondheidskoffie drinken!

Bloedbraken zijn bloedingen uit den maag en gevolgen van maaglijden of zweren. 3 maal daags thee van mistel, vogelduizendknoop of schaafstroo drinken. Zie ook maagzweren. Rustige ligging van het lichaam.

Bloedhoesten en bloedspuwing komen uit gekwetste longen en zijn de gevolgen van longziekten. Rustige horizontale ligging van het lichaam, koude omslagen om de borst, dadelijk zoutwater en afgekoeld aftreksel van schaafstroo drinken. Middelen tegen den hoest zie onder Hoesten! Later: 's morgens korte koude wasschingen op de borst en onder de armen; wekelijks 2 maal een omslagdoek gedurende 3 weken; ten slotte voor den middag een begieting van de knie en na den middag een begieting van het bovenlijf.

Bloedvloeïng bij vrouwen. Thee van schaafstroo en mistel drinken, alle 20 minuten een in half water, half azijn gedoopten kouden doek op het onderlijf leggen en dit 2—3 uur voortzetten. Rustige ligging in bed.

Borst (kwade-). Compressen met aftreksel van schaafstroo, ieder half uur ververschen. Kneipp's Calendulazalf insmeren.

Braken. Warme thee van muntkruid drinken; kleine kinderen

die tegelijkertijd diarrhee hebben, moeten geen melk maar haver- of gerstewater uit havergort en haver of gerstemeel bereid, gebruiken, volwassenen een weinig Kneipp's maagtroost. Gezondheidskoffie drinken.

Brandwonden. Witte klei of leem met water tot zalf aangevoerd opstrijken, ieder kwartier vernieuwen; of zuurkool (met weinig zout en peper ingemaakt) opleggen! Een mengsel van lijn- of slaolie en kalkwater is ook zeer goed! Inwendig 3 maal daags een paplepel olijf- of slaolie.

Breuken. 1) Navelbreuk bij kinderen. Men brengt de breuk voorzichtig terug en houdt haar dan vast door verbinden met een linnen of hechtpleisterband, waaronder een propje linnen gelegd is, geeft licht verteerbare **niet stoppende** spijsen (geen meelkost!). Men geve eenmaal een onderomslag met aftreksel van dennetoppen en doope het kind dagelijks eenmaal in koud water. 2) Liesbreuken bij kinderen en volwassenen evenzoo behandelen; men versterkt ze door koude wasschingen en koude zitbaden, wrijft de plaats 3 maal daags in met kamferolie; bovendien laat men een breukband dragen! Bij slechten stoelgang nemen volwassenen Kneipp's pillen, kinderen sleedoornbloesem.

Buikloop. Dagelijks driemaal een eetlepel vol boschbessentinctuur met een weinig warm water drinken. Goed warme compressen (met water en weinig azijn) op het onderlijf alle halve uren te vernieuwen! Later een weinig pepermuntgeest of eenige druppels venkelolie nemen. Zie ook cholérine en diarrhee.

Buikpijn. Navelstreek met venkelolie inwrijven en thee van pepermuntkruid, kamillen en venkel drinken.

Bijensteek. Zie insectensteek. Dagelijks ook 2 maal 15 druppels spijkolie of venkelolie innemen.

Catarrhe. 1. Bij verkoudheid eerst thee van vlierbloemen drinken, 's avonds voor het naar bed gaan een wassching

van het geheele lichaam, om goed te zweeten; bij verouderde verkoudheid dagelijks een onderomslag met hooizaad en dagelijks een geheele wassing, indien noodig ook hoofddampbaden gebruiken. 2. **Borstcatarrhe**. Zie bij hoesten. 3. **Maag- en darmcatarrhe**. Zie aldaar en verkoudheid. 4. **Darmcatarrhe**. Zie diarrhee. 5. **Chronische borstcatarrhe**. Zie longlijden.

Cholerine = braken en diarrhee. Men zorgte dat de zieke spoedig zweete. Men legt op het bloote lijf een in heeten azijn gedoopten uitgewrongen doek, daarop 2 in heet water gedoopte uitgewrongen linnen lakens en blijft goed toegedekt in bed liggen! Heete bouillon, boschbessenbrandewijn met heet water drinken, heete melk, pepermuntgeest en maagtroost gebruiken.

Congesties. Zie bloedaandrang.

Dauwworm. Wekelijks 2 warme haverstroobaden, waarna 2 seconden in koud water. Wekelijks 2 maal hoofddampbad gedurende 20 minuten. Wekelijks 2 geheele wassingen. Kneipp's bloedzuiveringsthee of thee van vlierbladen, salie, alsem of muntkruid drinken en 3 maal daags een messepunt Kneipp's bloedvormend beenderenmeel.

Diarrhee, buikloop, **darmcatarrhe**, koliek, pijn in 't lijf. Zie ook Cholerine. Bij langdurige darmcatarrhe is het aan te bevelen eerst het slijm door laxeermiddelen (Kneipp's pillen voor volwassenen; sleedoornbloesem voor kinderen) zacht af te voeren, dan eerst stoppende middelen, als boschbessentinctuur enz. te gebruiken. Warm hooizaad (in water gekweekt en in zakjes gebonden) op het onderlijf leggen. Goed warme zitbaden van hooizaad. Zie ook maag- en darmcatarrhe en buikloop.

Diphteritis. 4 maal daags gorgelen met aftreksel van schaafstroo, of met aftreksel van fenegriek, maluwebloemen, duizendbladbloemen, en wolkruid. Kneipp's hoestthee of

thee van wolkruidbloemen drinken. Eerst een hoofddampbad, daarna alle 20—25 minuten het geheele lichaam koud wassen! Na 6—8 uur een omslagdoek 3 maal telkens een half uur lang; dan voetdampbad, een kwartier later een koud halfbad gedurende 1 minuut met wassing van het bovenlijf; dan van voren af aan beginnen, dagelijks 2 zulke toepassingen.

Dronkaardswaanzin. Dagelijks twee toepassingen in deze volgorde: begieting van het bovenlijf en daaropvolgend van de knieën, in water loopen, rugbegieting, half bad, begieting van bovenlijf en knieën, zitbad, bovenlijfbegieting enz. iederen dag twee dezer toepassingen.

Duizeling. Pastoor Kneipp's maagtroost driemaal daags een eierlepel vol. Dagelijks een wassing van het geheele lichaam. Barrevoets loopen op natte steenen en wekelijks twee koude zitbaden gedurende 2 minuten. Tweemaal daags 5 druppels lavendelolie of tweemaal 15 druppels wijnruittinctuur. Zie ook flauwte.

Eetlust (Gebrek aan —). Driemaal daags 1 eierlepel Kneipp's maagtroost, alsempillen, alsemtinctuur of tweemaal daags 5 druppels spijkolie innemen. Veel bewegen en iederen morgen het geheele lichaam wassen!

Eksteroogen. Warme haverstroobaden of voetdampbaden gebruiken, of in warm hooizaadaftreksel gedoopte kousen aantrekken d.i. voetomslagen gebruiken. Eksteroogentinctuur insmeren, waardoor ze gemakkelijk loslaten.

Endeldarmfistel. Men neemt zitbaden van schaafstroo of eikenbastaftreksel en gebruike kleine lavementen met dezelfde aftreksels.

Engelsche ziekte (zwakte der beenderen). Dagelijks 2 maal met koud water wassen, eikelkoffie met melk drinken en dagelijks 2 maal 1 messepunt vol Kneipp's bloedvormend beenderenmeel nemen.

Epilepsie = vallende ziekte. Iederen week een nat hemd, iederen voormiddag eene geheele wassching, wekelijks 1—2 maal een koud zitbad, meermalen barrevoets loopen. Weinig vleesch eten, goede meelspijzen, brood- of krachtsoep eten. Dagelijks 1 maal 20 druppels rosmarijntinctuur en dagelijks 3 maal een messepunt vol Kneipp's bloedvormend beenderenmeel. Bëwëging in de versche lucht.

Flauwte. Kleederen losmaken, het lichaam horizontaal leggen, besprenkelen met water, handen en voeten borstelen, slapen met kamferspiritus inwrijven, 20 druppels maagtroost op suiker. Bij verstopping Kneipp's pillen gebruiken.

Fijt in den vinger. Dagelijks baden in warm hooizaad-aftreksel; indien de vinger open is met aluinwater uitwassen en met Kneipp's calendulazalf verbinden. Ruiting opleggen.

Gassen (kwade-). Koliek. Dagelijks 2 maal 5 druppels anijsolie, omslag om de knieën of omslagdoek aanwenden; warm hooizaadzitbad. Zie ook maagzuur en opzwellëing.

Geelzucht. Volwassenen kunnen dagelijks voor het naar bed gaan 1—2 Kneipp's pillen nemen; 's morgens nuchter een rauw ei nemen; evenzoo 's morgens en 's avonds 1 kop melk drinken en dagelijks 3 maal een messepunt vol alsempoeder of lindenkool nemen. Kinderen kunnen 3 maal daags Kneipp's waterzuchttheë of theë van jeneverbessen drinken.

Gehoorlijden. Zie Oorziëkten.

Gemoedslijden. Iederen avond van bed uit het geheele lichaam met water en weinig azijn wassen; dagelijks 2 maal 15 minuten lang een warm voetbad met asch en zout; later wekelijks 2 maal een omslagdoek en tweemaal eene wassching van het geheele lichaam; na 6 weken eenmaal per week geheel wassen en 3—5 maal per week in het water loopen. Daarbij dagelijks 2 maal 20

druppels alsemtinctuur of alsempillen innemen. Zie ook zenuwziekte en hypochondrie.

Gesprongen huid. Men omwindt de gesprongen plaats dagelijks eens gedurende $\frac{1}{2}$ uur met een omslag, waarin warm gezwollen hooizaad gewikkeld is en brengt ze alle dagen 1—2 maal gedurende 3 minuten in koud water ter versterking en afkoeling. Na het baden in koud water smeert men met Kneipp's Calendulazalf dun in.

Gewrichtsrheumatiek, ziekte der ledematen. Eerst den spaanschen mantel aantrekken, dan wekelijks 2 onderomslagen met warm (30° R.) aftreksel van den netoppen, hooizaad of haverstroo! 's Morgens begieting van het bovenlijf, 's namiddags van het onderlijf! 3 weken lang iederen nacht van bed uit eene wassching van het geheele lichaam; later iederen week 2 geheele wasschingen, 1 begieting van het bovenlijf, 1 van het onderlijf en om den anderen dag in nat gras loopen; daarbij drinke men dagelijks één kop thee van sleutelbloemen. Zie ook rheumatiek en jicht.

Gezwel. Bij harde gezwollen gebruikt men omslagen met afgekookte warme foenum graecum in linnen zakjes en bewerkt daardoor hunne verdeeling of opening. Bij *kniegezwel* omslag van den geheelen voet. Bij *kingezwel* halsomslag. Bij *voetbeenderengezwel* omslagdoek.

Gordeluitslag. Zitbad van hooizaad, Kneipp's bloedzuiverings-thee drinken.

Graveel en Steen. Wekelijks 2 onderomslagen, die in aftreksel van schaafstroo of haverstroo gedoopt zijn, evenzoo wekelijks 3 maal een 30° R. warm zitbad met aftreksel van schaafstroo of haverstroo en daaropvolgende koude wassching. Nu en dan warme omslagen op de pijnlijke plaatsen of zitbad op het stilletje nemen. Kneipp's waterzuchtthee voor graveel en steenlijden drinken of thee van

schaafstroo, rozebottels, jeneverbessen, enz. Rozebotteltinctuur 3 maal daags één eierlepel. Nu en dan wat olijfolie.

Een zeer ervaren geneesheer raadplegen. Zie ook nierziekte.

Griep. Zie influenza.

Haarworm. Aanvankelijk eenige dagen met olijfolie insmeren en voorzichtig de oude korsten verwijderen; 's avonds smeert men er ruiting op, wast 's morgens in bed koud af, blijft in het warme bed en bestrijkt met witte leemzalf, waarbij eenige druppels arnicatinctuur gevoegd is. Dagelijks wast men het geheele lichaam en gaat zoo voort tot de ziekte geweken is. Ook insmeren met boorzalf en poederen met zetmeel voert tot het doel.

Haaruitval, haarziekten. Iederen week het hoofd wasschen met warm water en zeep, daarna met een weinig Kneipp's brandnetelhaarwater inwrijven, goed afdrogen en dan met een weinig Kneipp's klitolie of brandnetelolie inwrijven. Na het kammen blijft men in de warme kamer tot het haar geheel droog is.

Haemorroides, zie aambeien.

Hardlijvigheid. Wekelijks 3 maal 1 koud zit- of halfbad. Bij het opstaan en naar bed gaan het onderlijf snel koud wasschen. Dagelijks 1 kniebegieting of geheele wassching. Ieder uur één lepel water, 's avonds en 's morgens thee van sleedoornbloesem of vlierbloemen drinken. Kneipp's pillen innemen! Zie ook laxermiddelen.

Hartlijden. Iederen morgen koude wassching van het bovenlijf, dagelijks barrevoets in bedauwd gras loopen, een compres op het onderlijf. Dagelijks een kop thee van sleutelbloemen of vlierbladen drinken en drie druppels arnicatinctuur nemen. Bij **hartvervetting** thee van brandnetel, -schaafstroo en jeneverbessen drinken. Dagelijks een geheele wassching of halfbad.

Heeschheid. Thee van maluwebloemen, foenum graecum en

Kneipp's hoestthee drinken. Dagelijks eene geheele wassing, twee maal daags barrevoets loopen, wekelijks tweemaal een koud zitbad en tweemaal een omslagdoek. Zie ook keelontsteking.

Hersenlijden. Zie gemoedslijden.

Hersenontsteking. Thee van fenegriek drinken, koude omslagen op het voorhoofd, om de voeten tot aan de knie ieder $\frac{1}{2}$ uur een **kouden** omslag, die in aftreksel van schaafstroo of haverstroo gedoopt is.

Hersenschudding. Koude omslagen op het hoofd, mosterdpapier op de borst. De huid wrijven. 3 maal daags 10 druppels valeriantinctuur en pepermuntgeest, waarna een weinig wijn innemen.

Hoesten. Kneipp's hoestthee of thee van vlierbloemen en lindebloesem drinken. Koude wasschingen van de borst; later wassing van het geheele lichaam voor het naar bed gaan en vaak barrevoets in bedauwd gras loopen. Bij acute borstcatarrhe drie maal daags een omslagdoek gedurende een half uur aanwenden. Zie ook Longlijden.

Hondsdelheid. De wonden met warm water uitwasschen en koude omslagen, tot een geneesheer gekomen is.

Hoofdpijn. Men neemt dagelijks 2—3 maal een messepunt Kneipp's zenuwsterkend beenderenmeel. Een half uur voor het middag- en avondmaal een eierlepel Kneipp's maagtroost. Dagelijks voor het naar bed gaan een geheele wassing. Dagelijks eene begieting van het bovenlijf. Dagelijks barrevoets loopen op natte steenen of in nat gras, wekelijks twee zitbaden; later minder aanwendingen. Zie ook migraine en zenuwziekte.

Huidgezwel. Zie ook gezwel. Kan door uitsnijden verwijderd of door goed warme compressen van hooizaad, dat in zakjes gebonden is, verdeeld en verweekt worden, zoodat het open gaat en uitettert.

Huidziekten zie uitslag.

Hypochondrie. Dagelijks drie maal een messepunt vol Kneipp's bloedvormend beenderenmeel, nu en dan eenige druppels alsemtinctuur en dagelijks eene wassching van het geheele lichaam; wekelijks drie maal een kort koud half- of zitbad en 10 minuten barrevoets loopen.

Hysterie. Dagelijks een eierlepel vol wijnruittinctuur en een messepunt vol Kneipp's bloedvormend beenderenmeel. Dagelijks eene geheele wassching, wekelijks drie koude halfbaden en dikwijls barrevoets loopen.

Influenza = Griep. Thee van vlierbloemen drinken. Daar de hoofdzak is zoo spoedig mogelijk duchtig te zweeten, moet men ieder uur (8—10 maal na elkander) vlug het geheele lichaam wasschen of den spaanschen mantel aantrekken, waarna men dadelijk weder in bed gaat om flink te zweeten. Daarna 8 dagen dagelijks drie maal een kop Kneipp's hoestthee drinken en voor het naar bed gaan het geheele lichaam wasschen.

Insektensteek. Dadelijk een paar druppels geest van salmiak inwrijven, daarna koude of warme omslagen en dampbaden gebruiken.

Jicht. De pijnlijke of gezwollen plaats met omslagen van **hooizaad** alle 2—3 uur warm omwikkelen (het met warm water gebroeide hooizaad in doeken of lange zakken gebonden), later wekelijks twee maal den spaanschen mantel aantrekken of een warm haverstroozitbad nemen. Ten slotte om den anderen dag van bed uit het geheele lichaam koud wasschen. Drie maal daags thee van sleutelbloemen, vlierbloemen of vlierbladen drinken.

Kanker. Kanker is zeer aanstekelijk. Met aluinoplossing of aloëwater uitwasschen, aluinpoeder met lindenkoolpoeder vermengd opstrooien. Drie tot vijfmaal daags Kneipp's bloedzuiveringsthee drinken. De wonden met hui uit-

BIBL. CONV.

O. F. M.

WUCHENS

wasschen en 's nachts ruiting of leemzalf er op leggen. Iederen dag eene der volgende toepassingen: kniebegieting, begieting der kuitzen, begieting van het hoofd, halfbaden, handen in zoutwater doopen en weder van voren af aan beginnen.

Kater. Misselijkheid met hoofdpijn. Eene geheele wassing en Kneipp's maagtroost, alsem- of st. janskruiddinctuur gebruiken.

Keelgezwel. Men neemt gedurende 6 uur omslagen om de keel, bij groote hitte ook een omslag om den voet, beide in half azijn, half water gedoopt.

Keelontsteking = Keelpijn. Gorgelen met salie en aluin, thee van malwebloemen of foenum graecum. Kneipp's hoestthee drinken. Iedere 20 minuten een versehe omslag om de keel, tot de ontsteking voorbij is. Dagelijks eene begieting van het bovenlijf. Zie ook Heeschheid.

Kinkhoest. Dagelijks 12—15 druppels venkelolie op suiker. Kneipp's hoestthee of thee van vioolbladen drinken. Dagelijks 5—8 minuten een warm bad, dan snel 1—2 seconden in water van 14—16° R. Later dezelfde toepassingen om de 2 of 3 dagen.

Klierachtigheid. Men kookt jonge eikenbast $\frac{1}{2}$ uur en maakt omslagen met het afkooksel! Dagelijks een koude wassing van het geheele lichaam. Dagelijks (gedurende 8 dagen) een hemd in aftreksel van hooizaad gedoopt nat aantrekken en $1\frac{1}{2}$ uur in bed gaan liggen, later wekelijks 2—3 maal. Goede voeding, goede lucht. Driemaal daags een messepunt vol Kneipp's bloedvormend beendermeel nemen. Eikelkoffie drinken.

Klieren in den hals. Worden behandeld als keelontsteking; men gebruikt dagelijks 3 hoofddampbaden, wekelijks 3 geheele wasschingen, dagelijks 1 begieting en 1 wassing van het bovenlijf. Dagelijks driemaal een messepunt vol

Kneipp's bloedvormend beenderenmeel en eikelkoffie drinken.

Kniegezwel. Dagelijks witte leemzalf opstrijken; omwikkelen met een in koud water en azijn gedoopt linnen windsel en daarna met een droge wollen band omwikkelen. Bij verouderd kniegezwel omslag maken met hooizaad of foenum graecum, dat in warm water geweekt is. Later Kneipp's calendulazalf insmeren.

Koliek. Zie maag- en darmcatarrhe, diarrhee en cholerine.

Koortsen. Thee van foenum graecum drinken en om de 3 uur een koude wassing van het geheele lichaam.

Kramp. Bij **hartkramp** een omslagdoek met azijn op het lijf en thee van ganzerik drinken. Bij **kramp in het onderlijf**, een onderomslag met aftreksel van dennetoppen, zitbaden van hooizaad. Voetbaden 25—26° R. met een hand vol zout en twee handen vol houtasch, na 10 minuten koud afwasschen. 's Avonds en 's morgens drinke men thee van duizendbladbloemen en St. Janskruid of ganzerik, kamillen, wijnruit en venkel en neme dagelijks driemaal 20 druppels valeriaan en St. Janskruidtinctuur. Bij **baarmoederkramp** en **witten vloed**: Dagelijks voor het naar bed gaan geheele wassing van het lichaam, 's morgens barrevoets loopen op natte steenen, om de drie dagen een koud zitbad. Bij **maagkramp** Kneipp's maagtroost en pepermuntgeest nemen. Thee van pepermuntkruid en valeriaan drinken. Driemaal per week een omslagdoek in hooizaadaftreksel gedoopt er op leggen en wekelijks drie halfbaden gedurende 4—6 seconden. Zie ook maagcatarrhe en maagkwaal.

Kramp (Verstijvende-) = schijndood. Een weinig ganzerik aftrekken met heete melk en zeer warm ingeven; overigens als bij flauwte. Mosterdpapier op de voetzolen en hartplek leggen en dadelijk den geneesheer halen.

Kwetsuren. Koude omslagen tot de zwelling verdween is, daarna inwrijven met kamferolie.

Laxeermiddelen. Voor kinderen sleedoornbloemen. Voor volwassenen Pastoor Seb. Kneipp's pillen en laxeermiddelen I en II. De beste purgeermiddelen zijn diegene, welke de natuur niet overmatig prikkelen. Wie niet onvermijdelijk stoelgang bevorderende middelen noodig heeft, neme geen kunstmatige laxeermiddelen; al zijn dezelve aanvankelijk dikwijls noodzakelijk, toch kan men hun gebruik zeer spoedig verminderen en **ten laatste geheel overbodig** maken, als men zich aan eene verstandige levenswijze gewent en als hulpmiddel en **beste geneesmiddel** water gebruikt. Zie voor de wateraanwendungen onder hardlijvigheid. Men ete veel gestoofd fruit, neme havergortsoep, krachtbrood (zemelig brood), krachtsoep, havermeelsoep, overvloedig groenten, drinke moutkoffie, bewege zich behoorlijk in de open lucht, drinke dikwijls kleine hoeveelheden water. Zuurkool werkt ook laxeerend.

Leverziekte. Driemaal daags een eierlepel vol lindenkoolpoeder in water, Kneipp's bloedzuiveringsthee of ook thee van salie drinken, bij slechten stoelgang Kneipp's pillen, bovendien wekelijks tweemaal een koud zitbad gedurende 2 minuten. Bij leverzwelling dagelijks 2 maal 1 kop thee van schaafstroo of jeneverbessen drinken. Dagelijks ééns een compres van hooizaad op het onderlijf. Begietingen van rug en kuit en halfbaden.

Longlijden (Bronchitis). Dagelijks driemaal een kop Kneipp's hoestthee drinken en driemaal daags een messepunt vol Kneipp's bloedvormend beendermeel innemen. Dagelijks 's morgens snel de borst met koud water wasschen, 's avonds voor het naar bed gaan eene geheele wassing; later dagelijks eene begieting van het bovenlijf met daaropvolgende kniebegieting en wekelijks tweemaal een

korte omslag. Dagelijks 3 maal 2 harskorrels nemen of 3 maal daags thee van jonge dennetoppen. Ook thee van schaafstroo, St. Janskruid en duizendbladbloemen. Zie ook hoesten, tering en catarrhe!

Longontsteking. Dagelijks 3 maal een eierlepel vol amandel- of olijfolie, op de ontstoken plaats ruiting, op linnen gesmeerd, leggen en om de drie uren vernieuwen. Bij zeer groote hitte dagelijks tweemaal een onderomslag van onder de armen tot de teenen. Driemaal daags één kop Kneipp's hoestthee drinken.

Longziekte (emphyseem). Driemaal daags Kneipp's hoestthee drinken. Dagelijks 's morgens de borst koud wasschen, 's avonds van bed uit eene geheele wassching.

Lupus = voortwoekerende uitslag, als kanker behandelen!

Lijf (Pijn in het). Zie onder buikpijn, diarrhee en kramp.

Maagkanker is moeilijk te genezen, zie onder maagzweren en maagkwaal. Men raadplege een ervaren Kneipp-arts.

Maagkramp. Zie onder kramp en maagkwaal.

Maagkwaal, Maagpijn. Dagelijks driemaal een eierlepel Kneipp's maagtroost (zie ook onder opzwellings, maagzuur, kramp en gebrek aan eetlust). Driemaal daags een messepunt vol rhabarberpoeder. Krachtsoep en moutkoffie.

Maagzuur. Dagelijks driemaal een eierlepel vol Kneipp's maagtroost; iederen avond een warm voetbad met asch en zout gedurende 15 minuten; gedurende 3 dagen iederen dag 1 uur lang een compres van hooizaad warm op de maag en het onderlijf. Iederen morgen van bed uit eene geheele wassching en zoo noodig een messepunt vol krijtmeel of duizendguldenkruidtinctuur innemen.

Maagzweren. Eenvoudige, niet gekruide, licht verteerbare spijzen, geen bier! Om den anderen dag 1½ uur een compres van een meermalen dubbelgevouwen doek, in

warm aftreksel van hooizaad gedoopt. Thee van salie, alsem of weegbree drinken.

Maag- en darmcatarrhe. Volwassenen moeten eerst Kneipp's pillen, kinderen sleedoornbloesem gebruiken om de slechte slijmstoffen uit maag en darmen te verwijderen; dan eerst neemt men stopmiddelen nl. viermaal daags een eetlepel vol boschbessentinctuur in warm water of (bijzonder kinderen) viermaal daags aftreksel van boschbessen (steeds 1 eetlepel vol op $\frac{1}{8}$ liter water goed gekookt). Eikelkoffie. Krachtsoep.

Mazelen. Dagelijks tweemaal den Spaanschen mantel aantrekken, die in aftreksel van hooizaad gedoopt is; daarna omwikkelen met een wollen deken en $1\frac{1}{2}$ uur goed toegedekt in bed blijven liggen. Is de hitte zeer groot, dan wasschen dagelijks 1—2 maal snel met koud water af! Tegen dorst drinke men water met boschbessensiroop!

Melancholie. Zie Gemoedslijden.

Migraine. Zenuwhoofdpijn. Bruispoeder en Kneipp's maagtroost. Bij slechten stoelgang Kneipp's pillen innemen. Driemaal daags een messepunt vol Kneipp's beenderenmeel, thee van komijzuad of venkel drinken. Driemaal daags een eierlepel valeriaan- en St. Janskruidtinctuur. Dagelijks 2—3 maal (later eenmaal daags) het onderlijf met half azijn, half water koud wasschen. Iederen week drie wasschingen van het geheele lichaam en barrevoets loopen (Zie ook hoofdpijn en zenuwlijden). Krachtsoep, moutkoffie of gezondheidskoffie.

Miltgezwel. Compressen van in warm water gezwollen hooizaad

Misselijkheid. Zie flauwte en kater.

Neusbloeden. Koude natte doek op het achterhoofd en in den nek leggen en aftreksel van schaafstroo half koud in den neus opsnuiven; indien nog noodig een kop thee van schaafstroo of mistel drinken. Indien het bloeden.

dikwijls voorkomt driemaal per week een voetbad met asch en zout, 15 minuten lang, dagelijks eene geheele wassching van bed uit en om den anderen dag barrevoets loopen op natte steenen.

Nierziekte. Dagelijks driemaal 30 druppels jeneverbessentinctuur, een kop Kneipp's waterzuchtthee; iederen week drie geheele wasschingen van bed uit; wekelijks twee begietingen van het bovenlijf met daarop volgende kniebegieting, dagelijks barrevoets loopen in water; of wekelijks drie korte omslagen of warme zitbaden met aftreksel van schaafstroo of hooizaad! In plaats van Kneipp's waterzuchtthee kan ook een mengsel van schaafstroo, jeneverbessen, wilde vlier, rozebottels, vlier en salie als thee gebruikt worden. Zie ook graveel. Bij deze ziekte raadplege men spoedig een **ervaren geneesheer**, daar zij zeer verschillend voorkomt!

Onderlijf. (Aandoeningen in het-) Dagelijks 1 warm voetbad met zout en houtasch en 3 maal daags thee van st. Janskruid met duizendbladbloemen of wijnruit met valeriaan drinken. Zie ook kramp.

Onderlijf. (Ontsteking van het-) Een onderomslag 2 maal daags gedurende een uur, overigens als pijn in het onderlijf behandelen.

Onderlijf. (Pijnen in het-) Thee van valeriaan en pepermuntkruid of St. Janskruid en duizendbladbloemen drinken. 3 maal daags 1 eierlepel valeriaan- en st. Janskruidtinctuur innemen. Zie ook buikpijn en kramp.

Onderlijfsziekten en zwakte bij vrouwen, chronische witte vloed met pijnen in het lijf, rug, enz. Iederen morgen van bed uit geheel wasschen, wekelijks 3 maal een koud zit- of halfbad gedurende 2 minuten, 2 maal daags met water uitspuiten. Thee drinken van st. Janskruid en duizendbladbloemen.

Ooglijden is van zeer verschillende natuur en is vooral hierbij aan te raden een ervaren Kneipp-arts te raadplegen. Bij **oogontsteking**, tranen der oogen en oogcatarrhe is het goed aanvankelijk een **hoofddampbad** te nemen, en later een **voetdampbad** of **warm voetbad** met asch en zout. Dan kan men **eenmaal** per dag 2—3 druppels zuiveringsolie achter de beide ooren strijken en 's morgens, 's middags en 's avonds de oogen met Kneipp's oogentroost, vermengd met water, uitwasschen. Bij staar moet men suikerpoe-der in het oog stuiven of uitwasschen met zeer dun aloë-, aluin- of honigwater ($\frac{1}{2}$ messepunt op $\frac{1}{4}$ liter water). Bij **klierachtige** (branderige-, scrophuleuze-) **oogen** moet dagelijks 3 maal 1 messepunt vol Kneipp's beenderenmeel genomen en eenigen tijd voor het naar bed gaan een hemd in zoutwater gedoopt aangetrokken worden; bovendien neme men nog wekelijks 3 warme volbaden 24° R. met aftreksel van dennetoppen; later koude wasschingen, half- en heele baden dagelijks een maal! 2 druppels Kneipp's zuiveringsolie achter het oor strijken.

Oorziekte. Dagelijks 3 maal het oor met $\frac{1}{4}$ liter water uitspuiten; na het uitdrogen eenige druppels amandelolie indruppelen en met watten dichtstoppen. Gorgelen met thee van salie. Aftreksel van salie opsnuiven. Wekelijks drie hoofddampbaden. **Oorvloeïng, prikkelen en suizing in het oor** evenzoo behandelen.

Opzwellïng. Onder omslag nemen. Zie ook winden en maagzuur.

Pokken. Dagelijks het lichaam met lauw water wasschen en dagelijks een hemd in aftreksel van hooizaad gedoopt aantrekken, tot de koorts weg is. Dagelijks driemaal het gezicht met lauw water wasschen.

Rheumathiek, voetjicht, podagra. Omslagen, in aftreksel van vioolbladen gedoopt, aanwenden. Zoo lang als noodig is dagelijks een uur lang den Spaanschen mantel aantrek-

ken. Kamferolie of kamferspiritus inwrijven. Bij jicht onderomslag met aftreksel van haverstroo gedrenkt. Dampbaden van hooizaad op de zieke gedeelten. Warme zitbaden met haverstroo. Bij jichtknobbels eerst tweemaal daags warme compressen van in water gezwollen hooizaad gedurende twee uren met daaropvolgende begieting met koud water gedurende één minuut; later dagelijks eenmaal koude wassing van het geheele lichaam van bed uit! Driemaal daags thee van sleutelbloemen drinken! (Zie ook gewrichtsrheumatiek en jicht).

Roodvonk. Den eersten dag tweemaal een hemd in warm zoutwater gedoopt gedurende een uur aantrekken, waardoor de vlekken beter uitkomen; daarna zoolang de koortshitte duurt om 4 de uur snel het geheele lichaam koud wassen. Versche lucht, nauwkeurig op dieet leven, voor den dorst koud water met boschbessensiroop drinken!

Roos. Zie aangeziichtsroos.

Rug (Pijn in den). Inwrijven met kamferspiritus of kamferolie en arnicatinctuur. Dagelijks gedurende $\frac{3}{4}$ uur een onderomslag en dagelijks eene geheele wassing.

Ruggemergsziekte. Een ervaren geneesheer raadplegen. Wekelijks 2 begietingen van het bovenlijf en van de knieën, barrevoets loopen. Dagelijks 2 maal een messepunt vol Kneipp's wit beenderenmeel.

Ruggegraatsverkromming. Driemaal daags een messepunt vol Kneipp's wit beenderenmeel en wekelijks 3 maal een omslag met haverstroo-aftreksel gebruiken. Verschillende begietingen.

Scharlakenkoorts. Een uur lang een warm zouthemd aantrekken, opdat de uitslag goed uitkome; daarna twee dagen lang ieder uur en later iederen dag tweemaal vlug het geheele lichaam koud afwassen tot de hitte verdwenen is. Volgens dieet leven; de eerste dagen niets gebruiken dan

melk en water met een weinig boschbessensiroop of bouillon.

Scheurbuik. Hoofdzaak is reinheid. Men bestrijke den mond 3 maal daags met boraxhonig, nadat men den mond met een doekje goed heeft gezuiverd en laat thee van venkel drinken.

Schrijfkrimp. Dagelijks tweemaal de armen in koud water doopen en wekelijks drie koude halfbaden.

Schijndood. Zie krimp (verstijvende-).

Schurft. Het geheele lichaam met groene zeep insmeren, daarna een warm volbad van 30—34° R. en versch lijfgoed aantrekken; bovendien kan men dagelijks na het bad op de aangetaste plaatsen Perubalsem inwrijven.

Scrophulose. Zie klierachtigheid.

Slapeloosheid. Eenmaal per week den Spaanschen mantel aantrekken; iederen dag eene geheele wassching en iederen avond een eierlepel Kneipp's maagtroost. Gezondheidskoffie.

Slijmkoorts. In bed om de 2 uren borst en onderlijf koud wasschen, tot de koorts verdwijnt, daarna hoofddampbad gebruiken. Tweemaal per dag den Spaanschen mantel aantrekken telkens een uur. Driemaal daags Kneipp's hoestthee of thee van vlierbloemen drinken.

Slijmophooping op de borst: zie onder hoesten. Slijmophooping in den maag: zie maagcatarrhe.

Spit in den rug. Arnica-tinctuur en kamferspiritus inwrijven. Om de 10 minuten een warme omslag in half azijn, half water gedoopt. Des nachts een pekleister of nog beter een rheumatiekpleister er op leggen.

Spijvertering (slechte —). Zie eetlust (gebrek aan —) en maagkwaal. Jeneverbessentinctuur. Jeneverbessen eten.

Staar. Kneipp's vloeibare oogentroost gebruiken; barrevoets loopen, wasschingen van rug, borst, onderlijf, later koude half en volbaden gedurende eenige seconden, daartusschen een uur lang een zouthemd aantrekken.

Steen. Zie onder graveel en steen, en nierziekte.

Snikerziekte. Dagelijks 1 maal begieting van den rug. Geen aardappelen of meelspijzen gebruiken.

Tandpijn. Druppels tegen tandpijn gebruiken, barrevoets loopen op natte steenen; Kneipp's zuiveringolie (2—3 druppels) achter de ooren wrijven.

Tering. Zie ook hoesten en longlijden! Deze ziekte is alleen in haar begin met goed gevolg te behandelen.

Typhus. a) **Bij typhus in het hoofd** koude compressen op het hoofd en wasschingen van het geheele lichaam tot de koorts voorbij is, overigens als typhus in het onderlijf behandelen. b) **Bij typhus in het onderlijf** alle twee uur het bovenlijf koud wasschen tot de koorts geweken is, bovendien alle 3—4 uur gedurende $\frac{1}{2}$ minuut een koud halfbad. Tweemaal daags een natte handdoek op het onderlijf of 2 maal daags een uur lang den Spaanschen mantel! Kinderen kan men 3 maal daags snel in koud water dompelen. Uitsluitend gebonden (brood- of meel-)soep gebruiken, als drank water met een weinig boschbessensap. Vooral een ervaren geneesheer raadplegen.

Uitslag. Kneipp's bloedzuiveringsthee, thee van vlierbladen, sleedoornbloesem en aardbeziebladeren drinken. Dagelijks 1 messepunt vol Kneipp's wit beenderenmeel, wekelijks 3 maal eene geheele wassching en een warm volbad van haverstroo. Bij **uitslag aan het hoofd**, hoofddampbad of hoofdomslag maken en dagelijks 1 hoofdbad. Wekelijks tweemaal een nat hemd aantrekken, of spaansche mantel en omslagdoek afwisselend om den anderen dag.

Urinebuisvernauwing. Aftreksel van schaafstroo drinken, warme zitbaden. Dagelijks begieting van de kuit en het bovenlijf.

Urineeren. (Moeilijk-) Driemaal daags dampbaden op het stilletje met schaafstroo gebruiken, daarna naar bed gaan of zich flink bewegen. Zie ook blaaslijden.

Verkoudheid. Neus- en keelcatarrhe. Acht dagen lang den eenen dag voetdampbad met halfbad, den anderen dag begieting van bovenlijf en knieën, barrevoets loopen, veel versehe lucht. 's Avonds en 's morgens water in den neus opsnuiven. Zie ook catarrhe en influenza.

Verrekkingen. Omslagen met koud water tot de zwelling voorbij is, daarna inwrijven met kamferspiritus, arnicatinctuur of kamferolie.

Verstopping. Zie hardlijvigheid en laxeermiddelen.

Verstuikte ledematen. Zie verrekkingen.

Verstijving der ledematen. Zie gewrichtsrheumatiek.

Verzweringsen. **Kleine verzweringsen** wascht men met lauw water goed uit, smeert er een weinig Kneipp's calendulazalf op en verbindt ze daarna. **Groote verzweringsen** wascht men 's morgens en 's avonds met aftreksel van schaafstroo uit, strooit er zeer fijn poeder van lindenkool op en neemt dagelijks een onderomslag. Bij verzweringsen, die uit onzuiver bloed voortkomen, drinke men Kneipp's bloedzuiveringsthee. Bij **beenverzweringsen** gebruikt men omslagen van ruiting, of met aftreksel van hooizaad of foenum graecum.

Vitusdans. Gedurende 8 dagen 2 maal daags een hemd in aftreksel van hooizaad (waarbij een weinig zout gevoegd is) gedoopt 1½ uur lang aantrekken; daarna 14 dagen lang zulk een hemd om de 3 dagen. Eenvoudig voedsel. Koude wasschingen. Thee van ganzerik drinken of 4 maal daags 15 druppels valeriaan en alsemtinctuur gebruiken.

Voeten. open wonden. Omslagen en compressen van aftreksel van schaafstroo. Geheele wasschingen en verschillende begietingen aanwenden.

Voeten. (Verhardingen aan de --) Warm voetbad van haverstroo. Zie onder eksteroogen.

Voetzweet. (Overmatig --, daardoor wonden). Eerst een voet-

dampbad, later voetomslag en barrevoets loopen; 's avonds voor het naar bed gaan insmeren met salicyltalk.

Voorjaarsknur is noodig in het voorjaar, als men huidjeuken, slechten stoelgang, gebrek aan eetlust bemerkt of aan uitslag of bloedzweren enz. lijdt. Men drinkt Kneipp's bloedzuiveringsthee, thee van sleedoornbloesem en vlierbladen, of neemt Kneipp's pillen en loopt veel barrevoets in nat gras.

Waterzucht. a) Bij **hartwaterzucht** dagelijks 1 compres op het voor- en achterlijf tegelijk en 2 glazen rosmarijn-wijn en 3 maal daags Kneipp's waterzuchtthee drinken. b) Bij **buikwaterzucht**. Wekelijks 1 zouthemd, dagelijks 2 koude halfbaden gedurende $\frac{1}{2}$ minuut en dagelijks 1 geheele wassing; bovendien Kneipp's waterzuchtthee 3 maal daags drinken, of ook rosmarijn-wijn en rozebotteltinctuur gebruiken en thee van wilde vlier en schaafstroo drinken.

Wintergezwellen zie ook bevrozing. Winterbuilen, die opengesprongen zijn in warm aftreksel van hooizaad baden en daarna koud afwasschen, vervolgens Kneipp's calendulazalf of ruiting opsmeren. Zijn de winterbuilen niet opengesprongen, dan 1 maal daags kort met sneeuw wrijven of 1 minuut koud baden, en daarna na goed afgedroogd te hebben in de warme kamer blijven.

Wonden. Kleine wonden met zuiver water uitwasschen en met hechtpleister verbinden. Groote wonden met bloedstelpende watten en met een zwachtel verbinden, later uitwasschen en dagelijks versch met Kneipp's calendulazalf verbinden.

Wonde plekken. a) Bij **kinderen** met warm water wasschen, bestuiven met zetmeel en insmeren met Kneipp's calendulazalf; b) bij **volwassenen** Kneipp's calendulazalf, salicyltalk enz.; bij wonde voeten, warme voetbaden.

Wormen. a) Bij spoelwormen gebruike men wormchocolade en lavement van alsemthee. b) Bij lintworm: verschillende geneesmiddelen o. a. aardbezie- of pompoenzaden eten. Warme omslagen om het onderlijf.

Zenuwhoofdpijn. Zie hoofdpijn, migraine en zenuwziekte.

Zenuwziekte = Zenuwzwakte. Dagelijks driemaal een messepunt vol Kneipp's zenuwsterkend beenderenmeel en driemaal een eierlepel vol Kneipp's maagtroost gebruiken. Bij slechten stoelgang Kneipp's pillen. Driemaal per week een halfbad, driemaal per week begieting van het bovenlijf en dagelijks barrevoets loopen. Krachtsoep. Gezondheidskoffie. Zie ook migraine, hoofdpijn.

Zielsziekten. Zie gemoedslijden.

Zonnesteek. Mosterdpapier op de hartstreek leggen; koude begietingen. Afwrijven met koud water.

Zwaarmoedigheid. Zie hypochondrie en gemoedslijden.

Zweeten. (Veel en spoedig) Driemaal daags een kop Kneipp's bloedzuiveringsthee. Iederen week een uur lang den Spaanschen mantel aantrekken, dagelijks van bed uit geheel wasschen en dagelijks barrevoets loopen op bedauwd gras of natte steenen.

De bereiding der thee's (aftreksels) geschiedt aldus: men neemt van de kruiden, wortels of bloemen zooveel als men met 3 vingers kan grijpen, overgiet dit met $\frac{1}{4}$ liter kokend water, en laat dit nog 5 minuten koken, zoodat het na het afgieten een (bouillon-) kop thee geeft. Gewoonlijk drinkt men dagelijks 3 zulke koppen.

Van alle tincturen neemt men gewoonlijk 3 maal daags 1 eierlepel vol met of zonder water. Alléén arnicatinctuur maakt eene uitzondering, waarvan 3 maal daags slechts 3—5 druppels genomen mogen worden.

Pastoor Seb. Kneipp's voedingsmiddelen

zijn voor gezonden en zieken de gezondste en goedkoopste
voeding.

Generaal depot voor Nederland

VAN DE

Brood- en Biscuitfabriek Augsburg

BIJ

J. B. M. COEBERGH, Apotheker, Schiedam.

Moutkoffie	per 500 gram à	27½ Cts.
Eikelcacao	" 250 " "	90 Cts.
Eikelkoffie	" 500 " "	45 Cts.
Gerstmeel	" pakket " "	25 Cts.
Gezondheidskoffie	" pond " "	50 Cts.
Havermeel	" pakket " "	20 Cts.
Havergort	" " " "	20 Cts.
Haverbiscuit	" " " "	45 Cts.
Honigwijn	" flesch " "	100 Cts.
Kindermeel	" pakket " "	50 Cts.
Krachtvoedingsbiscuit	" " " "	45 Cts.
Krachtsoeppoeder	½ pond à 20, 1 pond " "	37½ Cts.
Leguminosebiscuit	per pakket " "	45 Cts.

Op verlangen worden bijgepakt:

Seb. KNEIPP's boeken:

Practische handleiding bij Kneipp's geneeswijze	f 0.35
Mijne waterkuur	„ 1.60
Zoo moet gij leven. in bewerking	
De verzorging van het kind.	„ 0.90
Begietingen, Omslagen, Baden en Wasschingen .	„ 0.50
enz. enz.	

Pastoor Kneipp's

Linnengoederen, Omslagen, Linnen, enz.

PRIJSCOURANT OP AANVRAAG GRATIS.

COMPLETE HUISAPOTHEKEN

worden geleverd van verschillenden omvang. Op verlangen wordt hiervan gaarne vooraf prijsopgave gegeven door

J. B. M. COEBERGH, Apotheker, Schiedam.

Voor alle Kneipp'sche
Geneesmiddelen en Specialiteiten.

hebben de apothekers L. Oberhäusser en R. Landauer te Würzburg

het uitsluitend recht

van vervaardiging en verhandeling voor de geheele wereld en houdt Pastoor Kneipp daarover zelf de contrôle.

Men lette daarom bij den aankoop der

samengestelde speciale Kneipp's geneesmiddelen

vooral op de namen der uitsluitend gerechtigde fabrikanten: L. Oberhäusser en R. Landauer te Würzburg, terwijl alle echte Kneipp'sche geneesmiddelen van hunne gedeponeerde merken voorzien zijn!

Generaal depot voor Nederland van

Kneipp's speciale geneesmiddelen

der uitsluitend gerechtigde fabrikanten

L. Oberhäusser en R. Landauer, Würzburg

J. B. M. COEBERGH, Apotheker, Schiedam.

Prijslijst der Speciale Kneipp'sche geneesmiddelen.

Pastoor Seb. Kneipp's Oogentroost.

Dit water bewijst uitstekende diensten bij de **meest verschillende oogziekten en ontsteking** der oogen, die veroorzaakt worden door oogcatarrhe en zwakte der oogen! Men wassche driemaal daags de oogen uit met linnen of zuivere watten, die er mede bevochtigd zijn. Prijs per fleschje 50 cts.

Pastoor Seb. Kneipp's Bloedzuiveringsthee

is het ware bloedzuiveringsmiddel, wijl daardoor het bloed **van de slechte sappen gezuiverd wordt** en zij gunstig op den stoelgang werkt; bij eene ingrijpende bloedzuiveringskuur, zooals vooral noodig is bij huiduitslag, huidjeuk, jicht, huidziekten (lupus edens) en kankerachtige ziekten, worde

deze thee **gedurende langeren tijd in vereeniging met de Kneipp'sche waterkuur** gebruikt om **blijvende verbetering** te verkrijgen! Prijs per pakket (voor circa 8 dagen, met gebruiksaanwijzing): 50 cts.

Pastoor Seb. Kneipp's Høestthee

werkt zoo bijzonder gunstig bij alle **aandoeningen der ademhalingsorganen**, dat zij allen, die aan borst, keel of longen lijden, niet genoeg kan worden aanbevolen! De **hardnekkigste verkoudheid** zagen wij er in weinige dagen door verdwijnen, vooral wanneer daarbij de Kneipp'sche waterkuur goed wordt aangewend. Prijs per pakket 50 cts.

Pastoor Seb. Kneipp's

bloed- en beenderenvormend, zenuwsterkend **Beenderenmeel**
Er bestaat voor dit doel geen poeder, dat zoo makkelijk verteerd wordt, als dit, zoodat zelfs de kleinste kinderen en meest verweerde magen van volwassenen **volstrekt geen last** van het gebruik ondervinden; dit is de oorzaak der dikwijls wonderdadige uitwerking bij bleekzuchtigen, achterlijke kinderen met zwakke beenderen en zenuwlijdenden (zenuwachtigheid, migraine, hoofdpijn, duizelingen). Kinderen geeft men dagelijks 3 maal een kleine, volwassenen een groote messepunt vol. Prijs per busje 75 cts.

Pastoor Seb. Kneipp's Maagtroost

is een uitstekend middel tegen **slechte spijsvertering, zwakte der maag**, gebrek aan eetlust, onaangenaam gevoel, zure oprisping, braken, diarrhee, maagkramp, enz. Prijs per fleschje 50 cts.

Pastoor Seb. Kneipp's Waterzuchtthee

is een zeer bijzonder werkzaam, waterafvoerend middel, en met het beste gevolg aangewend tegen waterzucht, nier- en blaaslijden (steen). Prijs per pakket 50 cts.

Pastoor Seb. Kneipp's Laxeermiddel I

Deze thee werkt krachtig afvoerend, **zuivert den maag en darm van opgehoopte slijm en bedorven sappen!** Zij moet **slechts zelden** gebruikt worden, d. i. alléén wanneer het noodzakelijk is, 's avonds voor het naar bed gaan een kop

vol. Men neemt daartoe $\frac{1}{2}$ —1 theelepel voor één kop kokend water, na $\frac{1}{4}$ uur gestaan te hebben giet men af en drinkt de thee koud of warm! Prijs der busje 50 cts.

Pastoor Seb. Kneipp's Laxeermiddel II.

werkt minder afvoerend dan N° 1, echter meer op de nieren en de blaas, waarom men dit bijzonder bij begin van waterzucht, moeilijk urineeren of pijn in blaas en nierstreek met succes gebruikt! De thee wordt bereid als van N° 1. Prijs per busje 50 cts.

NB. Degene, die wegens den bitteren smaak geen Laxeerthee kan drinken, gebruike in plaats van Laxeermiddel I en II altijd

Pastoor Seb. Kneipp's Pillen.

Deze zijn gemakkelijk in te nemen en werken juist zooals beide thee's, daar alle bestanddeelen van Laxeermiddel I en II daarin met rhabarber verbonden voorkomen! De Kneipp's pillen werken volkomen zeker en door het gehalte aan rhabarber nog zoo gunstig op den maag, dat zij vooral voor langdurig gebruik zeer geschikt zijn! Zij zijn het beste bloedzuiverende en maagversterkende laxermiddel; zij bevatten alleen plantaardige stoffen en hunne werking is uitstekend tegen aanhoudende verstopping, slechte spijsvertering, aambeien, bloeddrukking naar hoofd, borst, lever en milt en bijzonder geschikt voor vrouwen, bij de meest verschillende vrouwenziekten, die hun oorzaak in ongeregelden stoelgang en slechte spijsvertering hebben! Prijs per doosje, inhoudende 60 stuks met gebruiksaanwijzing 65 cts.

Pastoor Seb. Kneipp's Zak- en Reisapothek

bevat in nette verpakking (sigarenkoker) eene uitgezochte verzameling van 15 geneesmiddelen met nauwkeurige gebruiksaanwijzing en is onontbeerlijk zoowel op reis als tehuis. Prijs per stuk f 1.10.

NB. Voor de verpleging van het haar, d. i. tegen uitvalen der haren, beveelt Pastoor Seb. Kneipp aan: Brandnetelhaarwater, Brandnetelolie en Klitolie; prijs per flesch 60 cts., als uitmuntende zalf voor allerlei wonden: Kneipp's Calendulazalf (30 gram à 50 cts). Zeer aan te beveien voor de reis zijn Kneipp's Reisdruppels à 90 cts. per fleschje.

P R I J S L I J S T

der eenvoudige Kneipp'sche geneesmiddelen.

Alle gesneden kruiden en wortels, en de geheele bloemen en vruchten zijn in cartons, alle poeders in blikken busjes en alle vloeistoffen in fleschjes bevat en van etiketten voorzien, zoodat door eenvoudig in een passende kast te plaatsen een Kneipp's huisapotheeke gereed is. De prijzen der blikken busjes, flesschen en cartons zijn in de prijzen begrepen! Voor complete apotheken vrage men extra-prijsopgave.

Minder dan de genoteerde hoeveelheden kan van geen artikel verzonden worden.

Alle zendingen geschieden **franco tegen rembourss** of postwissels, waarbij noodige verpakking en port zoo billijk mogelijk berekend wordt.

Bij zendingen, die f 7.50 bedragen wordt geen verpakking en bij zendingen boven f 12.50 geen verpakking en geen port berekend.

Alle bestellingen te adresseeren aan:

J. B. M. COEBERGH, te Schiedam.

Bovenstaande gedeponeerde merken bevinden zich op alle Kneipp's speciale geneesmiddelen!

KRUIDEN EN OLIE'S.

		PRIJS in cts per	
		10 gr.	100gr
Aardbeziebladen		—	30
Aalbesbladen, zwarte		—	30
Alsem, gesneden		—	25
Alsempoeder		—	45
Alsemolie		—	50
Alsempillen	100 stuks à 65 cts.		
Aloëpoeder		—	35
Aloë, gesneden		—	35
Althaea, gesneden		—	30
Aluinpoeder		—	20
Amandelolie		—	55
Anijs, heele		—	25
Anijspoeder		—	45
Anijsolie		35	—
Arnica (bloemen)		—	40
Beenderenmeel, a) zwart, b) wit, c) grijs		—	75
Beerendruif, gesneden		—	25
Bitterklaver, gesneden		—	25
Boschbeziën, gedroogd		—	30
Braambesbladen		—	25
Brandnetelbladen, gesneden		—	30
Brandnetelwortel, gesneden		—	35
Dennetoppen		—	25
Duizendguldenkruid		—	25
Duizendbladbloemen		—	35
Duizendknoop (Polyg. pers.)		—	30
Eikenschors, gesneden		—	20
Engelwortel, gesneden		—	30
Engelwortelpoeder		—	45
Foenum graecum poeder of gesneden		—	25
Ganzerik, gesneden		—	30
Gentiaanpoeder en gesneden		—	25
Goudsbloem, (bloemen)		—	40
Haverstroo, gesneden	500 gram à 25 cts.		
Harskorrels		—	35
Herderstaschkruid		—	30
Honig		—	30

PRLJS
in cts per
10 gr. 100gr.

Rhabarberwortel, gesneden	15	90
Rhabarberpoeder	15	90
Rheumatiekpleister per stuk, 20 cts.	—	30
Rozebottels	—	20
Rosmarijn.	—	30
Salie, gesneden	—	45
Saliepoeder	—	25
Sandelroodpoeder	—	20
Schaafstroo, gesneden . . . 500 gram à 65 cts.	—	30
Slaolie	—	65
Sleedoornbloesem	15	90
Sleutelbloemen	—	50
Sleutelbloemenwortel	15	110
Spijkolie	—	30
Suikerijkruid, gesneden.	—	30
Suikerijwortel, gesneden	—	30
Valeriaanwortel, gesneden.	—	40
Valeriaanwortel, poeder	—	20
Venkel, heele	—	40
Venkelpoeder	25	—
Venkelolie	—	30
Verfbremkruid	—	30
Viooltjes. (bladen) gesneden	—	35
Vioolwortel, gesneden	—	30
Vlierbladen, gesneden	—	30
Vlierbloemen	—	40
Vlierwortel	—	30
Vlierbessen	—	45
Vlier (wilde), gesneden, echt.	—	60
Vlier (wilde), poeder	—	30
Vogelduizendknoop, (Polyg. avic.).	—	25
Weegbree	—	35
Wolkruid.	—	—
Wolkruidbloemen 40 gr. à 40 cts.	—	35
Wijnruit, gesneden	—	50
Wijnruitolie	—	—

TINCTUREN, EXTRACTEN.

Prijs inclusief flesschen.

Alsemtinctuur	100 gr. à	50
Alsemwijn.	250 " "	80
Arnica-tinctuur	100 " "	50
Bitterklavertinctuur	" " "	50
Boschbessentinctuur	" " "	50
Boschbessensiroop	" " "	50
Boschbessenbrandewijn.	" " "	40
Engelworteltinctuur	" " "	50
Duizendguldenkruidtinctuur	" " "	50
Gentiaantinctuur	" " "	50
St. Janskruidtinctuur	" " "	50
Jeneverbessentinctuur	" " "	50
Kamillentinctuur	" " "	50
Oogentroosttinctuur	" " "	50
Pepermuntgeest	" " "	60
Rosmarijntinctuur	" " "	50
Rosmarijnwijn	250 " "	80
Rozebotteltinctuur	100 " "	50
Suikerijntinctuur	" " "	50
Schaafstrootinctuur	" " "	50
Valeriaantinctuur	" " "	50
Verfbremextract	" " "	50
Wijnruittinctuur	" " "	50

Verbandwatten, bloedstelpende watten, pluksel.

50
80
50
50
50
40
50
60
60
0
0
0
0
0
0
0
0
0
0
0

50
80
50
50
50
40
50
60
60
0
0
0
0
0
0
0
0
0
0
0

50
80
50
50
50
40
50
60
60
0
0
0
0
0
0
0
0
0
0
0

